

24 τραγούδια του Μάνου Χατζιδάκι

για νέους πιανίστες

Μεταγραφή: Τάκης Φαραζής

24 songs by Manos Hadjidakis

for young pianists

Transcription: Takis Farazis

1

24 Τραγούδια του ΜΑΝΟΥ ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ
για νέους πιανίστες

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

24 Songs by MANOS HADJIDAKIS
for young Pianists

VOLUME 1

ISMN SET: 979-0-801151-22-3
ISMN VOL1: 979-0-801151-16-2

Copyright © 2005 Εκδόσεις Fagotto

1η Έκδοση: Μάιος 2008
Παραγωγή: Εκδόσεις Fagotto
Σελιδοποίηση: Χρύσα Οικονομάκη
Γενική Επιμέλεια: Νίκος Θερμός
Εικονογράφηση: Αφροδίτη Πουρνάρη
Σχεδιασμός Εξωφύλλου: Γεωργία Αλεβιζάκη

N. Θερμός - ΕΚΔΟΣΕΙΣ FAGOTTO
Βαλτετσίου 15
106 80 ΕΞΑΡΧΕΙΑ, ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 210.3645147
Φαξ: 210.3645149
info@fagottobooks.gr
www.fagottobooks.gr

Copyright © 2005 Fagotto Books

1st Edition: May 2008
Production by Fagotto Books
Layout by Chrysa Economaki
Editing by Nikos Thermos
Illustrations by Aphrodite Pournari
Cover Artwork: Georgia Alevizaki

N. Thermos – FAGOTTO BOOKS
15, Valtetsiou Street
Exarcheia, Athens
106 80 Greece
Tel. ++ 30 210 3645 147
Fax ++ 30 210 3645 149
Email info@fagottobooks.gr
www.fagottobooks.gr

Επιφυλάσσονται όλα τα δικαιώματα. Απαγορεύεται η ολική ή η μερική αναπαραγωγή του βιβλίου με οποιοδήποτε μέσο, χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

All rights reserved. No part or whole of this publication may be reproduced in any form or by any means without the publisher's written permission.

ΣΕΙΡΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΠΙΑΝΟΥ/ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΤΑΚΗΣ ΦΑΡΑΖΗΣ

SERIES: MODERN PIANO TEACHING/ SUPERVISED BY TAKIS FARAZIS

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το έργο του Μάνου Χατζιδάκι αποτελεί αναμφισβήτητα ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας μας. Η μουσική του άλλοτε στην πρωτότυπη μορφή της και άλλοτε μέσα από διαφορετικού ύφους προσεγγίσεις συνεχίζει να συγκινεί, να εμπνέει και να τροφοδοτεί όχι μόνο τις γενιές που μεγάλωσαν μ' αυτήν αλλά και τις νεότερες όπως συμβαίνει με κάθε τι αληθινό στη μουσική και την τέχνη γενικότερα. Μια προσέγγιση, αυτή τη φορά όμως με στόχο εκπαιδευτικό είναι κι αυτή η πιανιστική ανθολογία που περιλαμβάνει μερικά από τα πιο γνωστά τραγούδια του Μάνου Χατζιδάκι.

Σαν μουσικός είχα την τύχη να παίξω τραγούδια του με πολλούς σημαντικούς Έλληνες ερμηνευτές. Σαν δάσκαλος του πιάνου επίσης αισθάνθηκα την ανάγκη να αναζητήσω παράλληλα με τα κλασικά ή πιο σύγχρονα μουσικά ρεύματα και ένα ρεπερτόριο ελληνικής μουσικής μέσα από αυτό που ονομάζουμε έντεχνο ελληνικό τραγούδι. Τα τραγούδια του Μάνου ήταν η ιδεώδης λύση λόγω της απήχυσής τους σε όλες τις ηλικίες, της απλότητάς τους και της εξαιρετικής μελωδικότητας που τα διακρίνει. Έτσι γεννήθηκε η ιδέα αυτής της ανθολογίας σαν μια συμβολή στη δημιουργία μιας εκπαιδευτικής και ψυχαγωγικής μουσικής πρότασης, βασισμένη σε ένα υλικό σύγχρονων ελληνικών μουσικών θεμάτων. Πρότυπο σ' αυτή μου την προσπάθεια υπήρξαν οι εξαιρετικές διασκευές του Γιάννη Κωνσταντινίδη πάνω σε γνωστά θέματα ελληνικής παραδοσιακής μουσικής, με μόνη διαφορά ότι το επίπεδο των σπουδαστών στο οποίο ήθελα να απευθύνεται το βιβλίο αφορούσε κυρίως τα αρχικά στάδια της σπουδής του πιάνου δεδομένου ότι η ήδη υπάρχουσα αξιόλογη βιβλιογραφία με διασκευές τραγουδιών του Μάνου Χατζιδάκι απευθύνεται σε πιο προχωρημένους σπουδαστές. Η πρόθεσή μου ήταν να διατηρήσω την καθαρότητα των μελωδιών προσθέτοντας μόνο τα απολύτως απαραίτητα αρμονικά και αντιστικτικά στοιχεία έτσι ώστε τα τραγούδια να αποκτήσουν μια όσο το δυνατόν λιτή μορφή, κρατώντας ταυτόχρονα όλο το χρώμα, τη λεπτότητα και το χιούμορ που τα διακρίνουν. Σε ορισμένα κομμάτια έχει δοθεί ένα ύφος εμφανώς πιο κλασικό που παραπέμπει άλλοτε στο αντιστικτικό ύφος των συνθετών του μπαρόκ κι άλλοτε στην απλότητα και τη διαύγεια των παιδικών κομματιών για πιάνο του Μότσαρτ, επιρροές που ούτως ή άλλως είναι εμφανείς στο έργο του Μάνου Χατζιδάκι.

Στην προσπάθεια επίσης να γίνει το βιβλίο αυτό όσο το δυνατόν πιο χρήσιμο, στην έκδοση συμπεριλαμβάνονται οι αντίστοιχοι οδηγοί και οι στίχοι των τραγουδιών. Έτσι το υλικό στο σύνολό του μπορεί να χρησιμοποιηθεί και από σπουδαστές άλλων μουσικών οργάνων, μουσικούς καθώς και εκπαιδευτικούς που θα ήθελαν να διδάξουν τα τραγούδια αυτά όχι μόνο στα Ωδεία αλλά και στα σχολεία, αφού ήδη τα περισσότερα από αυτά διδάσκονται συχνά στο μάθημα της μουσικής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση στη σολιστική, χορωδιακή ή και την οργανική μορφή τους. Στην περίπτωση αυτή θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί εκτός από τους οδηγούς και η πιανιστική εκδοχή των κομματιών για ντουέτα, τρίο ή γενικότερα για μικρά μαθητικά σύνολα μιας και η γραφή τους είναι κυρίως δίφωνη ή τρίφωνη οπότε οι μουσικές γραμμές μπορούν να μοιραστούν σχετικά εύκολα σε αντίστοιχα όργανα όπως φλάουτο, βιολί, κιθάρα, μεταλλόφωνο, βιολοντσέλο, ακκορντεόν, με μικρές τροποποιήσεις ή προσθήκες ανάλογα με τη φαντασία του κάθε δασκάλου. Με το σκεπτικό λοιπόν αυτό, το βιβλίο απευθύνεται εκτός από τους νέους πιανίστες και σε ένα ευρύ κοινό εκπαιδευτικών και δασκάλων πιάνου, σπουδαστών άλλων οργάνων, ερασιτεχνών ή αυτοδίδακτων μουσικών κάθε ηλικίας που αναζητούν ένα ψυχαγωγικό ρεπερτόριο για σόλο όργανο, ντουέτα ή μικρά σύνολα μέσα από απλές διασκευές.

Ένα εξίσου σημαντικό μέρος της έκδοσης αυτής εκτός από το βιβλίο αποτελεί το CD με τίτλο *24 τραγούδια του Μάνου Χατζιδάκι* που κυκλοφορεί επίσης από τις

εκδόσεις Fagotto. Στην ηχογράφηση περιλαμβάνονται οι πιανιστικές διασκευές αυτής της έκδοσης καθώς και ορισμένες ενορχηστρωμένες εκδοχές που προσφέρουν μια πιο πλούσια και ηχητικά πιο ανάγλυφη εικόνα των τραγουδιών του Μ.Χατζιδάκι. Έτσι το C.D παράλληλα με τον ψυχαγωγικό του χαρακτήρα διατηρεί τη χρησιμότητά του σαν βοηθητικό υλικό στη μελέτη των συγκεκριμένων διασκευών με τις 24 πιανιστικές μινιατούρες σε μια σχεδόν συνεχή ροή. Οι τονικότητες επιλέχθηκαν για να εξυπηρετήσουν όσο το δυνατόν καλύτερα τη ροή αυτή, κρατώντας ως επί το πλείστον τις αυθεντικές (αν και στα περισσότερα κομμάτια υπάρχουν διαφορετικές εκδοχές αναλόγως με τους ερμηνευτές που τα τραγούδησαν). Οι ίδιες τονικότητες επιλέχθηκαν και για τους οδηγούς για λόγους ομοιογένειας του υλικού. Οι προτεινόμενες όμως ταχύτητες στις πιανιστικές εκδοχές είναι σε ορισμένες περιπτώσεις ελαφρά διαφοροποιημένες από αυτές των οδηγών μιας και στις διασκευές υπάρχει συχνά παρέμβαση στο ύψος σε σύγκριση με τις αυθεντικές εκτελέσεις.

Ακόμα αξίζει να αναφερθεί ότι οι πιανιστικές αυτές εκδοχές έχουν δύο επίπεδα ανάγνωσης. Το πρώτο όσον αφορά τις νότες είναι για τα περισσότερα κομμάτια αρκετά απλό έτσι ώστε να είναι προσιτά στους σπουδαστές χωρίς ιδιαίτερες τεχνικές απαιτήσεις. Οι λεπτομέρειες όμως που αφορούν τη φρασεολογία, τη δακτυλοθεσία, τους χρωματισμούς, τις τρίλιες και το πεντάλ αντισταθμίζουν εσκεμμένα την απλότητα της μουσικής γραφής με σκοπό να διατηρούν τα κομμάτια το ενδιαφέρον τους και για πιο προχωρημένους πιανίστες δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στην ερμηνεία. Έτσι μπορεί να είναι στην εκτίμηση του κάθε δασκάλου ή και του κάθε μαθητή αν θα δουλέψει μόνο στο πρώτο ή και στα δύο επίπεδα. Όπου δε κρίνεται σκόπιμο, μπορούν να γίνονται οι απαραίτητες απλουστεύσεις για να διευκολυνθούν και οι πλέον αρχάριοι.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω το Νίκο Θερμό για την υποστήριξή του σε αυτό το εγχείρημα, τη Χρύσα Οικονομάκη, την Αφροδίτη Πουρνάρη και τη Γεωργία Αλεβιζάκη για την πολύτιμη συνεργασία τους καθώς επίσης και τον Γιώργο Χατζιδάκι για το ενδιαφέρον του για την έκδοση αυτή.

Η μουσική του Μάνου Χατζιδάκι πάντα γοητευτική, παιχνιδιάρικη, τρυφερή, νοσταλγική, μας προκαλεί να την ανακαλύπτουμε ξανά μέσα από διαφορετικά πρίσματα και να την προσφέρουμε στις νεότερες γενιές κρατώντας πάντα τη φρεσκάδα της. Για το λόγο αυτό της αξίζει δικαιωματικά μια σπουδαία θέση στον τομέα της μουσικής εκπαίδευσης στη χώρα μας, μιας και μπορεί να καλλιεργήσει με τρόπο ιδανικό τη μουσική ευαισθησία ιδιαίτερα στις μικρές ηλικίες. Εύχομαι η έκδοση του βιβλίου αυτού να συνεισφέρει σε μια τέτοια κατεύθυνση και να προσφέρει σε μαθητές και δασκάλους ένα απολαυστικό ταξίδι στα μουσικά τοπία του Μάνου Χατζιδάκι.

Σημείωση: πρόσθετες πληροφορίες για τα επιπλέον όργανα που ακούγονται στο συνοδευτικό C.D είναι διαθέσιμες στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.fagottobooks.gr

PREFACE

Manos Hadjidakis is one of the most significant contemporary Greek composers, renowned both in Greece as well as beyond the borders of his own country. His work covers a broad musical spectrum of songs, orchestral music, pieces for piano and compositions for the ballet, the theatre and the cinema. Hadjidakis' music is outstanding for its overflowing lyricism, the wealth of its timbres and a distinctive musical idiom which combines a great diversity of musical influence at a high aesthetic level.

The present anthology of piano pieces includes some of Hadjidakis' best known songs, addressed especially to young piano students, their teachers and also to amateur and professional musicians who wish to approach the composer's work in a pleasant and easily accessible manner. Particular attention has been given to preserve the purity of melodies, adding only the absolutely essential elements of harmony and counterpoint, in such a way as to give the songs the simplest of forms while maintaining all the colour, finesse and humour that distinguishes them. A more classical style has been chosen for certain pieces, referring at times to the counterpoint of Baroque composers or to the simplicity and luminescence of Mozart's piano pieces for children – traces of influence in any case already apparent in Manos Hadjidakis' work.

A further important part of this publication – besides the book – is the CD under the title *24 Songs by Manos Hadjidakis* including these piano versions, plus some orchestrated versions enriched with the timbres of harp, zither, violin, cello, accordion and glockenspiel. As a result, the recording becomes musically enchanting, besides maintaining its value as a point of reference for the study of this music.

It should also be mentioned that these piano versions have two different levels of approach. Regarding the technical difficulty, fairly simple arrangements have been chosen for most pieces in order to make them more accessible to students without advanced skills. On the other hand, emphasis on details concerning the interpretation has been given, allowing more advanced players to enjoy the performance. Phrasing, fingering, indications of musical expression and the use of trills and pedal balance the simplicity of the arrangements while preserving the spirit of the composer's music.

We hope this publication will offer a pleasant journey through Manos Hadjidakis' charming, tender, sometimes yearning and sometimes playful musical landscapes, and that it will bring his music closer to the broader public and, especially, to the younger generation.

Note: more information on the additional instruments heard on the accompanying CD is available from www.fagottobooks.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	σ/ρ	CONTENTS
Τα παιδιά κάτω στον κάμπο	8	The Urchins Down in the Meadow
Κοντέσσα Εστερχάζυ	12	Contessa Esterhazy
Ο κυρ Αντώνης	16	Kyr - Andonis
Ξημερώνει	20	Daybreak
Αστρο της Ανατολής	24	Oriental Star
Το τριαντάφυλλο	28	The Rose
Αγάπη μέσα στην καρδιά	32	Love in the Heart
Μεσ' σ'αυτή τη βάρκα	36	In this Boat
Θαλασσοπούλια μου	40	My Seabirds
Χάρτινο το φεγγαράκι	44	Little Paper Moon
Έχω ένα μυστικό	48	I Have a Secret
Η μικρή Ραλλού	52	Little Rallou
Παράρτημα μουσικών όρων	55	Index of musical terms
Βιογραφικό Μ. Χατζιδάκις	57	Biographical note: M. Xadjidakis
Βιογραφικό Τάκης Φαραζής	61	Biographical note: Takis Farazis

Τα παιδιά κάτω στον κάμπο

The Urchins Down in the Meadow

*Τα παιδιά κάτω στον κάμπο κυνηγούν έναν τρελό
τόνε επνίγουν με τα χέρια και τον καίνε στον γιαλό....*

Το τραγούδι περιέχεται στον δίσκο *Sweet Movie που κυκλοφόρησε το 1974* με μουσική και τραγούδια για την ομώνυμη ταινία του Dusan Makavejev. Στίχοι Μάνος Χατζιδάκις.

Song from the film *Sweet Movie* by Dusan Makavejev included in the homonymous albaum released in 1974. Lyrics by Manis Hadjidakis.

Τα παιδιά κάτω στον κάμπο
The Urchins Down in the Meadow

Andantino con moto (♩ = 106)

Piano

mp risoluto *p dolce*

sempre tenuto

sempre tenuto

sempre tenuto

piu f